

MURIEL SPARK

LA PLENITUD DE LA
SENYORETA BRODIE

Traducció de Ferran Ràfols Gesa

labreu
edicions

Els nois, mentre parlaven amb les noies de l'escola Marcia Blaine, estaven drets a l'altra banda de les bicicletes i les agafaven pel manillar, cosa que establia una barrera protectora entre els sexes i deixava entendre que molt probablement se n'anirien d'un moment a l'altre.

Les noies no podien treure's els barrets panamà, perquè no eren gaire lluny de l'escola i l'absència de barret era una infracció. Es toleraven certes desviacions de l'ortodòxia en la col·locació del barret, sempre que les noies fessin almenys quart de secundària i que no portessin el barret inclinat. Però hi havia variants subtils de la regla que obligava a dur l'ala girada amunt per darrere i avall per davant. Les cinc noies, a qui la presència dels nois obligava a estar molt juntes, duïen el barret cadascuna amb una diferència perceptible.

Aquestes noies formaven la colla Brodie. La gent ja les coneixia amb aquest nom abans i tot que la directora de l'escola els el posés en to despectiu quan van passar de l'escola de primària a la de secundària en fer els dotze anys. En aquella època se les reconeixia immediatament com a alumnes de la senyoreta Brodie perquè estaven molt ben informades sobre tot un seguit de matèries que no tenien res a veure amb el temari oficial, com deia la directora, i que eren inútils per a l'escola en tant que escola. Se sabia que les noies havien sentit a parlar dels buchmanites i de Mussolini, dels

pintors del Renaixement italià, dels avantatges per a la pell de la crema netejadora i l'hamamelis en comparació amb l'aigua i el sabó de tota la vida, i que estaven familiaritzades amb la paraula «menarquia»; aquelles noies coneixien la decoració interior de la casa que l'autor de *Winnie-the-Pooh* tenia a Londres, i també les vides amoroses de Charlotte Brontë i de la mateixa senyoreta Brodie. Estaven informades de l'existència d'Einstein i dels arguments dels que consideraven que la Bíblia no deia la veritat. Coneixien els rudiments de l'astrologia, però no sabien la data de la batalla de Flodden ni quina era la capital de Finlàndia. Les noies Brodie, amb una única excepció, comptaven totes amb els dits, com la senyoreta Brodie, amb resultats si fa no fa exactes.

Als setze anys, quan feien quart de secundària, s'entretenien a la porta de l'escola a l'hora de plegar i ja s'havien adaptat plenament al règim ortodox, les noies conservaven un segell inconfusiblement Brodie i eren famoses a l'escola, que és com dir que se les mirava amb suspicàcia i amb poca simpatia. No tenien esperit d'equip, i molt poc en comú les unes amb les altres més enllà de l'amistat continuada amb la Jean Brodie. Ella continuava fent classe a l'escola de primària. Se la mirava amb molta suspicàcia.

L'escola femenina Marcia Blaine era una escola diürna que a mitjans del segle XIX s'havia finançat en part gràcies a la vídua rica d'un enquadernador de llibres d'Edimburg. La dona, abans de morir, havia sigut admiradora de Garibaldi. El seu retrat, força masculí, penjava a la magnífica sala i cada any, el Dia de la Fundadora, rebia un pom de flors sofertes, com ara els crisantems i les dàlies, a manera d'homenatge. El pom es posava en un gerro sota el retrat, sobre un faristol on també hi havia una Bíblia oberta amb

uns versicles subratllats en tinta vermella, «Una dona forta, qui la trobarà? És més preciosa que les perles».

Les noies que feien temps sota l'arbre, espatlla contra espatlla, molt a prop les unes de les altres per la presència dels nois, eren famoses cadascuna per alguna cosa. Ara, amb setze anys, la Monica Douglas feia de monitora i era famosa sobretot pels càlculs matemàtics que era capaç de fer mentalment, i també per la seva fúria, que, quan era prou viva, la duia a repartir cleques a tort i a dret. Tenia el nas molt vermell tant a l'hivern com a l'estiu, unes llargues trenes fosques i les cames grasses i curtes com pinces d'estendre. Des que havia fet els setze, la Monica duia el panamà una mica més amunt del que era costum, encimbellat a la clepsa com si li anés petit i la noia fos conscient que tindria un aspecte grotesc se'l posés com se'l posés.

La Rose Stanley era famosa pel sexe. Es posava el barret sense cap complicació sobre els cabells curts i rossos, però amb dos clotets a banda i banda de la copa.

L'Eunice Gardiner, baixeta i polida, era famosa per les seves acrobàcies de follet i el seu estil elegant i atractiu quan nedava, i duia l'ala del barret alçada per davant i abaixada per darrere.

La Sandy Granger duia tota l'ala girada amunt i tan enre del cap com podia; per aconseguir-ho havia incorporat una goma al barret que li passava per sota del mentó. De vegades la Sandy mastegava la goma, i quan l'havia mastegat del tot en tornava a cosir una altra. Era relativament coneguda pels seus ulls petits, gairebé inexistents, però era famosa per les seves vocals, que, en un passat remot que es perdia a l'escola de primària, havien captivat la senyoreta Brodie. «Vine a recitar-nos alguna cosa, sisplau, que hem

tingut un dia molt cansat.»

She left the web, she left the loom,
She made three paces thro' the room,
She saw the water-lily bloom,
She saw the helmet and the plume,
She looked down to Camelot.¹

—Són versos que eleven l'esperit —deia sempre la senyoreta Brodie, i movia la mà des del pit cap a la classe de nenes de deu anys que esperaven el timbre que les alliberés—. Sense visió —els havia assegurat la senyoreta Brodie— la gent es mor. Eunice, vine a fer un salt mortal i proporciona'ns una mica d'alleujament còmic.

Però ara els nois de les bicicletes insultaven alegrement la Jenny Gray per la manera com parlava, que era el resultat de les classes de dicció. La Jenny volia ser actriu. Era la millor amiga de la Sandy. Duia el barret amb l'ala plegada brusquement cap avall per la part de davant; era la noia més bonica i més gràcil de tota la colla, i aquesta era la fama que tenia.

—No siguis trinxeraire, Andrew —va dir amb veu alta.

Entre els cinc nois hi havia tres Andrews, i tots tres van imitar la Jenny: «No siguis trinxeraire, Andrew», mentre les noies reien sota el bressoleig dels panamàs.

Llavors va aparèixer la Mary Macgregor, l'última integrant de la colla, famosa perquè era un estaquirot silenciós, un zero a l'esquerra a qui sempre es podia donar la culpa de tot. L'acompanyava una noia que no era del grup, la Joyce

1. Fragment de «Lady of Shalott» de Tennyson. «Va deixar la tela, va deixar el teler, / amb tres passes va creuar l'habitació, / va veure el nenúfar que floria, / va veure el casc i la ploma, / va abaixar els ulls cap a Camelot.»

Emily Hammond, la noia riquíssima, la delinqüent que feia poc que havien enviat a Blaine com a última esperança perquè cap escola ni cap tutora no l'havien pogut controlar. Encara duia l'uniforme verd de la seva antiga escola. Les altres anaven d'un lila fosc. El màxim que havia fet fins ara era llançar paperets de tant en tant al mestre de cant. Insistia que tothom li digués pels dos noms, Joyce Emily. La Joyce Emily s'escarrassava per introduir-se a la colla de noies famoses i es pensava que potser els dos noms li donarien certa presència, però era una aspiració impossible, sense que ella entengués per què.

La Joyce Emily va dir:

—Surt una professora. —I va fer un gest amb el cap en direcció a la porta.

Dos dels Andrews van empènyer les bicicletes cap al carrer i se'n van anar. Els altres tres nois es van quedar quiets amb aire desafiant, però amb el cap girat cap a l'altra banda, com si s'haguessin aturat a admirar els núvols que sobrevo-laven la serra de Pentland. Les noies es van amuntegar com si parlessin d'alguna cosa.

—Bona tarda —va dir la senyoreta Brodie quan es va acostar al grup—. Feia dies que no us veia. Em penso que no entretindrem més aquests nois i les seves bicicletes. Bona tarda, nois.

Les noies famoses se'n van anar amb ella, i la Joyce, la delinqüent nova, les va seguir.

—Em penso que no la conec, aquesta noia nova —va dir la senyoreta Brodie mirant-se la Joyce de prop.

Un cop fetes les presentacions, va afegir:

—Molt bé, estimada, ara nosaltres haurem d'anar tirant.

La Sandy es va girar i va veure com la Joyce Emily primer

caminava, i després saltava, camallarga i descontrolada per l'edat que tenia, en direcció contrària, i la colla Brodie es va poder lliurar a la seva vida secreta com ho havia fet sis anys abans, durant la infància.

—Col·loco caps madurs sobre les vostres espatlles joves —els deia en aquella època la senyoreta Brodie—, i les meves alumnes són totes la *crème de la crème*.

La Sandy va mirar el nas vermellíssim de la Monica amb els seus ulls patètics i va recordar aquella frase mentre seguia la colla i el deixant de la senyoreta Brodie.

—M'agradaria que vinguéssiu a sopar a casa demà a la nit —va dir la senyoreta Brodie—. Assegureu-vos que no teniu cap impediment.

—La societat dramàtica... —va murmurar la Jenny.

—Posa'ls una excusa —va dir la senyoreta Brodie—. He de consultar-vos respecte d'una nova maquinació que s'ha engegat per forçar la meva dimissió. No cal dir que no dimitiré. —Com sempre, tot i el vigor de les seves paraules, enraonava amb veu tranquil·la.

La senyoreta Brodie no discutia mai els seus assumptes amb la resta del professorat, sinó amb antigues alumnes, a qui havia educat per poder-hi confiar. Hi havia hagut altres maquinacions per fer-la fora de Blaine, totes frustrades.

—Se m'ha tornat a insinuar que faria bé de demanar feina en alguna escola progressista, on els meus mètodes encaixarien millor amb el sistema que no pas aquí a Blaine. Però no penso demanar feina en una escola estrambòtica. Continuaré en aquesta fàbrica educativa. Cal que hi hagi una mica de llevat per fer pujar la massa. Doneu-me una noia en una edat impressionable, i serà meva per sempre.

La colla Brodie va somriure amb diverses menes de comprensió.

La senyoreta Brodie va forçar un llampegueig als seus ulls castanys que acompanyava significativament la seva veu mesurada. Semblava una dona poderosa, allà sota el sol, amb el seu perfil romà. La colla Brodie no dubtava que la victòria seria seva. Abans la demanaria Juli Cèsar que no pas la senyoreta Brodie, una plaça en una escola estrambòtica. No dimitiria mai. Si se la volien treure de sobre, les autoritats l'haurien d'assassinar.

—Quina conxorxa hi ha, aquesta vegada? —va dir la Rose, que era famosa pel seu atractiu sexual.

—Dels meus oponents ja en parlarem demà al vespre —va dir la senyoreta Brodie—. Però tingueu per segur que no se'n sortiran.

—No —van dir totes—. No, esclar que no.

—No mentre estigui en la meva plenitud —va dir—. Aquests anys són encara els de la meva plenitud. És important reconèixer els anys de la pròpia plenitud, recordeu-ho sempre. S'acosta el meu tramvia. Gosaria dir que no trobaré seient. Som al 1936. L'època de la cavalleriesitat és finida.

Sis anys enrere, la senyoreta Brodie havia dut la classe al jardí per impartir la lliçó d'història sota el gran om. En el trajecte pels passadissos de l'escola van passar per davant del despatx de la directora. La porta era oberta de bat a bat, l'habitació era buida.

—Noies —va dir la senyoreta Brodie—, veniu a observar això.

Van aplegar-se totes a la porta oberta i la senyoreta Brodie els va assenyalar un gran cartell clavat amb xinxetes a

la paret de l'altra banda. S'hi veia una gran cara d'home. A sota hi havia les paraules: «La seguretat és el primer».

—És Stanley Baldwin, que va ser primer ministre i que fa molt que ja no ho és —va dir la senyoreta Brodie—. La senyoreta Mackay el manté a la paret del seu despatx perquè creu en el lema «La seguretat és el primer». Però la seguretat no és el primer. La Bondat, la Veritat i la Bellesa són el primer. Seguiu-me.

Allò va ser la primera pista, per a les noies, que entre la senyoreta Brodie i la resta del professorat hi havia un desacord. De fet, per a algunes va ser el primer cop que es van adonar que la divergència de criteris era possible entre persones unides entre si per l'autoritat adulta. En van prendre nota i, amb l'emoció d'haver ensumat una baralla que no les posava en perill, van seguir la perillosa senyoreta Brodie cap a l'ombra segura de l'om.

Sovint, quan el temps ho permetia durant aquella tardor assolellada, les nenes van fer classe assegudes en tres bancs sota l'om.

—Alceu els llibres —els va dir la senyoreta Brodie força sovint aquella tardor—, tingueu-los sempre a les mans, per si hi ha intromissions. Si hi ha intromissions, estem fent classe d'història... de poesia... de gramàtica anglesa.

Les nenes alçaven els llibres i no clavaven els ulls en ells, sinó en la senyoreta Brodie.

—Mentrestant us explicaré el meu últim estiu, que vaig passar a Egipte... Us parlaré de com es té cura de la pell i de les mans... del francès que vaig conèixer al tren de Biarritz... i també us he d'explicar les pintures italianes que vaig veure. Qui és el més gran dels pintors italians?

—Leonardo da Vinci, senyoreta Brodie.

—Incorrecte. La resposta és Giotto, és el meu preferit.

Hi havia dies que la Sandy tenia la impressió que la senyoreta Brodie tenia el pit pla, sense cap protuberància, tan recte com l'esquena. Altres dies tenia els pits grossos i marcats, molt evidents, l'objectiu permanent de les miradetes dels ulls menuts de la Sandy quan, els dies que feien classe a dins, la senyoreta Brodie es quedava ben tibada amb el cap castany ben alt i parlava mirant la finestra com si fos Joana d'Arc.

—Us he dit sovint, i aquestes últimes vacances m'ho han confirmat, que la meva plenitud ha començat de bo de bo. És esmunyedissa, la pròpia plenitud. Vosaltres, noietes, quan cresqueu, heu d'estar sempre amatents a reconèixer la vostra plenitud en qualsevol moment de la vida en què es pugui donar. I l'heu de viure al màxim, llavors. Mary, què tens sota la taula, què mires?

La Mary seia com un estaquirot, massa estúpida per inventar-se res. Era massa estúpida per dir mai cap mentida, no sabia dissimular.

—Un còmic, senyoreta Brodie —va dir.

—Vols dir un actor, algú que fa gràcia?

Tothom va prorrompre en rialletes nervioses.

—Una tira còmica —va dir la Mary.

—Una tira còmica, per l'amor de Déu. Quants anys tens?

—Deu, senyoreta.

—Amb deu anys s'és massa gran per llegir còmics. Dóna-me'l.

La senyoreta Brodie va mirar les pàgines acolorides.

—*Tiger Tim*, Déu del cel —va dir, i el va llençar a la paperera.

Com que notava que tots els ulls l'havien seguit fins allà,

el va treure de la paperera, el va estripar irreparablement i l'hi va tornar a posar.

—Escolteu-me, noies. La plenitud és el moment per al qual tots hem nascut. Ara que la meva plenitud ha començat... Sandy, estàs badant. De què parlava?

—De la seva plenitud, senyoreta Brodie.

—Si ve algú durant la classe següent —deia la senyoreta Brodie—, recordeu que toca gramàtica anglesa. Mentrestant us parlaré una mica de la meva vida quan era més jove que no ara, però sis anys més gran que ell.

Va inclinar el cos cap a l'om. Era un dels últims dies de tardor, i les fulles queien en petites ràfegues. Queien sobre les nenes, que agraïen l'excusa per poder-se regirar i fer els moviments necessaris per treure's les fulles de la falda i dels cabells.

—Temps de boira i de fruits delicats. Em vaig prometre amb un jove en començar la guerra, però va caure als camps de Flandes —va dir la senyoreta Brodie—. En què penses, Sandy, a fer la bugada del dia?

—No, senyoreta Brodie.

—Perquè vas arromangada. No penso tenir res a veure amb noies que s'arremanguen les mànigues de la brusa, per més bon temps que faci. Abaixa-les ara mateix, som éssers civilitzats. Va caure una setmana abans que es declarés l'armistici. Va caure com una fulla de tardor, tot i que només tenia vint-i-un anys. Quan entrem a dins buscarem Flandes al mapa, i també el lloc on van enterrar el meu amant abans que cap de vosaltres nasqués. Era pobre. Provenia d'Ayrshire, del camp, però era un erudit intel·ligent i treballador. Quan em va demanar la mà, em va dir: «Ens caldrà beure

aigua i caminar a poc a poc». Era una manera camperola de dir que faríem una vida tranquil·la. Beurem aigua i caminarem a poc a poc. Què significa la dita, Rose?

—Que farien una vida tranquil·la, senyoreta Brodie?
—va dir la Rose Stanley, que sis anys després tindria una gran reputació pel sexe.

La història del promès abatut de la senyoreta Brodie estava força avançada quan la directora, la senyoreta Mackay, va aparèixer al pati. La Sandy ja tenia llàgrimes als seus ulls de porc, i les seves llàgrimes s'estaven encomanant a la seva amiga Jenny —que més endavant seria famosa a l'escola per la seva bellesa—, que va fer un esgarip i es va palpar el camal dels pantalons buscant-hi un mocador.

—Van matar en Hugh —va dir la senyoreta Brodie— una setmana abans de l'armistici. Després hi va haver unes eleccions generals i la gent deia «A la forca el kàiser!». En Hugh va formar part del que se'n va dir «les flors del bosc», allà estirat a la seva tomba.

En aquest punt la Rose Stanley s'havia posat a plorar. La Sandy va afinar els ulls humits cap a un costat i va contemplar la senyoreta Mackay, amb el cap i les espatlles ben endavant, creuant el pati.

—Us he vingut a veure i me n'he d'anar de seguida —va dir—. Per què ploreu, noies?

—Els explicava una història que les ha commogut. Fem classe d'història —va dir la senyoreta Brodie, i mentre parlava va atrapar una fulla amb un moviment elegant.

—Plorar per una història als deu anys! —va dir la senyoreta Mackay a les noies, que s'havien aixecat dels bancs sense ordre ni concert, encara estabornides a causa d'en Hugh el guerrer. —Només passava a veure-us, i ara me n'he

d'anar. Bé, noies, un nou curs ha començat. Espero que hàgiu passat un estiu esplèndid i espero amb molta il·lusió les esplèndides redaccions que fareu sobre les vostres vacances. No hauríeu d'estar pas plorant per cap història, als deu anys. I ara!

—Heu fet bé —va dir la senyoreta Brodie a la classe quan la senyoreta Mackay se'n va haver anat— de no respondre a la pregunta que us han fet. És adequat, quan es passa un tràngol, no badar mai boca ni per dir blanc ni per dir negre. La paraula és plata, però el silenci és or. Mary, estàs escoltant? Què acabo de dir?

La Mary Macgregor, grumollosa, amb només dos ulls, un nas i una boca com un home de neu, que després va ser famosa per la seva estupidesa i perquè sempre se li podia donar la culpa de tot, i que als vint-i-tres anys va perdre la vida en un incendi en un hotel, va aventurar:

—Or.

—Què he dit que era or?

La Mary va moure els ulls al seu voltant i cap al cel. La Sandy va xiuxiuejar: —Les fulles que cauen.

—Les fulles que cauen —va dir la Mary.

—És evident que no m'escoltaves —va dir la senyoreta Brodie—. Només cal que m'escolteu, noietes, perquè us converteixi en la *crème de la crème*.

Col·lecció dirigida per Ignasi Pàmies, Ester Andorrà, Marc Romera i Clara Font

Primera edició: abril 2016

Títol original: *The prime of miss Jean Brodie*

© Copyright Administration Limited, 1961

© De la traducció: Ferran Ràfols Gesa, 2016

Fotografia de la coberta: creative commons

© De la fotografia de la solapa: CordonPress

© D'aquesta edició: LaBreu Edicions, 2016

www.labreuedicions.com

ISBN: 978-84-945249-0-5

Dipòsit legal: B-3709-2016

Impressió: DCPlus, Serveis Editorials, scp

Correcció: Cristina Carbonell

Maquetació i disseny interior: Anna Roldós

Disseny de coberta: Luis Carballo i Quincy Rookman Comunicació Visual

Tractament de coberta: Nina Marin

L'editor autoritza la reproducció d'aquest llibre, total o parcial per qualsevol mitjà, actual o futur, sempre que sigui per a ús personal i no amb finalitats comercials.